

Konsumentfrågor och sms-lån

Sammanfattning

I betänkandet behandlar utskottet ett sextiotal motionsyrkanden från den allmänna motionstiden 2009 på de konsumentpolitiska och konsumenträttsliga områdena. Motionsyrkandena gäller bl.a. avtal om abonnemang på mobiltelefoni m.m., vidareförsäljning av evenemangsbiljetter, konsumentskydd vid köp av flygresor, obehörigt användande av kontokort och sms-lån.

Utskottet föreslår att riksdagen avslår samtliga motionsyrkanden. Av dessa behandlas ett tjugotal i förenklad ordning. I de fallen hänvisar utskottet till tidigare under valperioden gjorda ställningstaganden.

I betänkandet finns sex reservationer och två särskilda yttranden.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Utskottets överväganden	5
Inledning	5
Ångerrätt vid tillfällig försäljning	5
Avtal om abonnemang på mobiltelefoni m.m.	7
Vidareförsäljning av evenemangsbiljetter	9
Konsumentskydd vid köp av flygresor	11
Obehörigt användande av kontokort	13
Försäljning av laserpekare	15
Underdebitering av elavgifter	16
Informationsskyldighet för näringsidkare	17
Sms-lån m.m.	21
Motionsförslag som bereds förenklat	27
Reservationer	28
1. Avtal om abonnemang på mobiltelefoni m.m., punkt 2 (s, mp)	28
2. Vidareförsäljning av evenemangsbiljetter, punkt 3 (s)	28
3. Obehörigt användande av kontokort, punkt 5 (s)	29
4. Försäljning av laserpekare, punkt 6 (mp)	30
5. Informationsskyldighet för näringsidkare, punkt 8 (mp)	30
6. Sms-lån m.m., punkt 9 (s, v, mp)	31
Särskilda yttranden	34
1. Sms-lån m.m., punkt 9 (v)	34
2. Motionsförslag som bereds förenklat, punkt 10 (s, v, mp)	34
<i>Bilaga</i>	
Förteckning över behandlade förslag	35
Motioner från allmänna motionstiden hösten 2009	35

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Ångerrätt vid tillfällig försäljning

Riksdagen avslår motionerna 2009/10:C324 yrkandena 1 och 2 samt 2009/10:C352.

2. Avtal om abonnemang på mobiltelefoni m.m.

Riksdagen avslår motionerna 2009/10:C313, 2009/10:C337 och 2009/10:C354.

Reservation 1 (s, mp)

3. Vidareförsäljning av evenemangsbiljetter

Riksdagen avslår motion 2009/10:C481 yrkande 5.

Reservation 2 (s)

4. Konsumentskydd vid köp av flygresor

Riksdagen avslår motionerna 2009/10:C286 och 2009/10:C353.

5. Obehörigt användande av kontokort

Riksdagen avslår motion 2009/10:C326.

Reservation 3 (s)

6. Försäljning av laserpekare

Riksdagen avslår motion 2009/10:C213.

Reservation 4 (mp)

7. Underdebitering av elavgifter

Riksdagen avslår motion 2009/10:C287.

8. Informationsskyldighet för näringsidkare

Riksdagen avslår motionerna 2009/10:C288 och 2009/10:C303 yrkande 2.

Reservation 5 (mp)

9. Sms-lån m.m.

Riksdagen avslår motionerna 2009/10:C206 yrkande 2, 2009/10:C208, 2009/10:C220, 2009/10:C227, 2009/10:C231, 2009/10:C237, 2009/10:C241, 2009/10:C249, 2009/10:C251, 2009/10:C264, 2009/10:C276 yrkande 11, 2009/10:C298, 2009/10:C339, 2009/10:C345, 2009/10:C399, 2009/10:C428, 2009/10:C443, 2009/10:C455, 2009/10:C475, 2009/10:C481 yrkande 6, 2009/10:C482 yrkandena 1, 2 och 4 samt 2009/10:C492 yrkande 6.

Reservation 6 (s, v, mp)

10. Motionsförslag som bereds förenklat

Riksdagen avslår motionerna 2009/10:Sk210 yrkande 1, 2009/10:Ju381 yrkande 42, 2009/10:C202, 2009/10:C245, 2009/10:C276 yrkandena 1–6 och 8, 2009/10:C296, 2009/10:C299, 2009/10:C302, 2009/10:C303 yrkande 1, 2009/10:C320, 2009/10:C327, 2009/10:C355, 2009/10:C356, 2009/10:C382 yrkandena 1 och 2, 2009/10:C391, 2009/10:C410, 2009/10:C440 yrkandena 1, 4 och 5, 2009/10:C481 yrkandena 3 och 4 samt 2009/10:C498 yrkandena 1 och 5.

Stockholm den 8 december 2009

På civilutskottets vägnar

Carina Moberg

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Carina Moberg (s), Inger René (m), Ewa Thalén Finné (m), Johan Löfstrand (s), Lennart Pettersson (c), Christina Oskarsson (s), Jan Ertsborn (fp), Hillevi Larsson (s), Christine Jönsson (m), Gunnar Sandberg (s), Yvonne Andersson (kd), Anti Avsan (m), Egon Frid (v), Eva Sonidsson (s), Lars Tysklind (fp), Jan Lindholm (mp) och Katarina Brännström (m).

Utskottets överväganden

Inledning

I betänkandet behandlar utskottet ett sextiotal motionsyrkanden från den allmänna motionstiden 2009 på de konsumentpolitiska och konsumenträttsliga områdena. Motionsyrkandena gäller bl.a. avtal om abonnemang på mobiltelefoni m.m., vidareförsäljning av evenemangsbiljetter, konsumentskydd vid köp av flygresor, obehörigt användande av kontokort och sms-lån.

Motionsförslagen finns i *bilagan*.

Ångerrätt vid tillfällig försäljning

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om att ångerrätt ska gälla vid tillfällig försäljning som sker på offentliga platser. Utskottet hänvisar till pågående arbete.

Motionerna

Betty Malmberg (m) anser i motion C324 att ångerrätt ska gälla vid gatuförsäljning (s.k. canvas- och eventförsäljning). Motionären anför att försäljningsmetoden är vanligt förekommande och ofta sker i en för kunden stressad situation. Medan EU arbetar vidare i frågan bör den svenska lagstiftningen snarast ändras så att också gatuförsäljning omfattas av ångerrätt. Tillkännagivanden föreslås i enlighet härmed (yrkande 1 och 2).

I motion C352 anser Christer Winbäck (fp) att 14 dagars ångerrätt ska gälla vid gatuförsäljning. Enligt motionären är det behövligt att regeringen agerar, gärna i samordnad form med EU, för att uppnå en större trygghet för konsumenterna vid tillfällig försäljning. Ett tillkännagivande föreslås i enlighet härmed.

Gällande rätt

Distans- och hemförsäljningslagen (2005:59), som trädde i kraft den 1 april 2005, genomför i svensk rätt bl.a. rådets direktiv 85/577/EEG av den 20 december 1985 för att skydda konsumenten i de fall då avtal ingås utanför fasta affärslokaler, det s.k. hemförsäljningsdirektivet.

Enligt 4 kap. 5 och 6 §§ distans- och hemförsäljningslagen har konsumenten rätt att frånträda hemförsäljningsavtalet (ångerrätt) genom att till näringsidkaren lämna eller sända ett meddelande om detta inom 14 dagar från den dag som konsumenten vid avtal om överlåtelse eller upplåtelse av varor tar emot varan eller en väsentlig del av den, och vid avtal om en

tjänst från den dag då avtalet ingås (ångerfrist). Med hemförsäljningsavtal avses enligt 1 kap. 2 § avtal som ingås vid ett hembesök eller under en av näringsidkaren organiserad utflykt till en plats utanför dennes fasta försäljningsställe. Uttrycket hembesök definieras i samma paragraf som ett besök i konsumentens eller någon annan konsuments bostad eller på någon annan plats där konsumenten inte endast för stunden befinner sig. Med kravet att konsumenten inte endast för stunden ska finnas på platsen har avsetts att skära bort sådana fall där konsumenten som hastigast passerar en plats (prop. 2004/05:13 s. 123). Detta innebär att lagen inte är tillämplig vid exempelvis gatuförsäljning.

Lagen (1990:1183) om tillfällig försäljning är tillämplig vid all s.k. tillfällighetshandel där en näringsidkare yrkesmässigt säljer varor till konsumenter, oavsett om handeln bedrivs i lokaler eller liknande utrymmen som utnyttjas vid enstaka tillfällen eller för kortare tid, från försäljningsstånd, fordon eller andra anordningar som har ställts upp utomhus eller genom kringföring. Bestämmelserna gäller även vid torghandel, marknadshandel samt handel som sker på mässor eller liknande (prop. 1990/91:17 s. 29). Lagen innehåller föreskrifter om tillståndskrav m.m. Vid försäljning som omfattas av lagen ska näringsidkaren på en skylt eller på annat verkligt sätt lämna upplysning om namn, adress och telefonnummer. Om det pris som konsumenten sammanlagt ska betala överstiger 300 kr, ska all information dessutom lämnas skriftligt (2 §). Paragrafen gäller dock inte vid sådan försäljning som omfattas av distans- och hemförsäljningslagen. I lagen om tillfällig försäljning finns inte några bestämmelser om ångerrätt.

Pågående arbete

Europeiska kommissionen har i oktober 2008 presenterat ett förslag till ett direktiv om konsumenträttigheter, KOM (2008) 614 slutlig. Direktivförslaget innebär en revidering av direktivet om avtal som ingås utanför fasta affärslokaler (85/577/EEG), direktivet om oskäligen villkor i konsumentavtal (93/13/EEG), direktivet om distansavtal (97/7/EG) och direktivet om försäljning av konsumentvaror och härmed förknippade garantier (1999/44/EG). Genom förslaget slås de fyra direktiven samman till ett direktiv. Avsikten är att det nya direktivet ska reglera gemensamma aspekter på ett systematiskt sätt samt förenkla och uppdatera befintliga bestämmelser. Kommissionen föreslår en hög gemensam konsumentskyddsnivå genom fullständig harmonisering av de delar av konsumentavtalsrätten som har relevans för den inre marknaden.

Enligt direktivförslaget ska konsumenten bl.a. ha rätt att frånträda ett distansavtal eller avtal utanför fasta affärslokaler under 14 dagar utan att behöva ange några skäl. Bland annat ska gatuförsäljning omfattas av reglerna om ångerrätt.

Vidare har inom Regeringskansliet påbörjats ett arbete med en revidering av distans- och hemförsäljningslagen. Ändringarna gäller en utvidgning av tillämpningsområdet för reglerna om informationsplikt och ångerrätt så att de omfattar också avtal som ingåtts vid gatuförsäljning.

Utskottets ställningstagande

Utskottet konstaterar att det såväl nationellt som inom EU pågår ett arbete som ligger helt i linje med motionärernas önskemål. Enligt utskottets mening bör resultatet av detta arbete avvaktas. Med det anförda föreslår utskottet att riksdagen avslår motionerna C324 yrkandena 1 och 2 och C352.

Avtal om abonnemang på mobiltelefoni m.m.

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om bl.a. en översyn av uppsägningstiderna för avtal om abonnemang på mobiltelefoni m.m.

Utskottet hänvisar främst till pågående arbete.

Jämför reservation 1 (s, mp).

Motionerna

Lars Lilja och Helén Pettersson i Umeå (båda s) anser i motion C313 att en översyn bör göras när det gäller uppsägningstiderna för avtal om abonnemang på bl.a. mobiltelefoni och Internet. Ett tillkännagivande föreslås i enlighet härmed.

I motion C337 menar Lage Rahm och Mats Pertoft (båda mp) att det bör införas regler som gör det lättare för konsumenter att köpa mobiltelefoner som inte är bundna till ett abonnemang.

Christer Winbäck (fp) föreslår i motion C354 ett tillkännagivande om tydligare prissättning vid försäljning av mobiltelefonabonnemang.

Gällande rätt m.m.

I lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation finns bestämmelser som handlar om vilka rättigheter en konsument har vid köp av elektroniska kommunikationer som telefoni- och Internettjänster från en operatör och vilka skyldigheter operatören har. Enligt 5 kap. 15 § ska ett avtal mellan en slutanvändare och den som tillhandahåller elektroniska kommunikationstjänster eller anslutning till ett allmänt telefontät bl.a. innehålla uppgifter om priser och taxor, hur information om gällande taxor och underhållsavgifter kan erhållas, avtalets löptid, villkoren för förlängning och upphörande av tjänsten samt villkoren för förlängning och uppsägning av avtalet. I 5 kap. 17 § anges att den som tillhandahåller en allmänt tillgänglig telefonitjänst ska hålla information om gällande priser, taxor och allmänna villkor för

tillgång till och användning av telefonitjänsten allmänt tillgänglig. Post- och telestyrelsen övervakar att lagen om elektronisk kommunikation efterlevs.

Post- och telestyrelsens har utfärdat allmänna råd om vilken information som bör omfattas av 5 kap. 17 § lagen om elektronisk kommunikation och hur denna information bör hållas allmänt tillgänglig (PTSFS 2009:7). Enligt de allmänna råden bör tjänsteleverantörer hålla korrekt och tydlig information om alla typer av kostnader för tillträde, användande och avslutande av en telefonitjänst allmänt tillgänglig, såsom exempelvis anslutningsavgifter, avgifter för tillhörande utrustning, fasta abonnemangavgifter samt samtalspriser, inklusive öppningsavgifter och debiteringsintervall. Samtliga priser och beräkningsgrunder, såsom exempelvis minutpris, öppningsavgift och debiteringsintervall, som påverkar den totala kostnaden för ett samtal, bör presenteras i ett sammanhang och på ett inbördes lika tydligt sätt.

I råden anges även att tjänsteleverantörer bör hålla korrekt och tydlig information om de avtalsvillkor som framgår av 5 kap. 15 § lagen om elektronisk kommunikation allmänt tillgänglig. Villkor som har särskild betydelse för den totala kostnaden för ett abonnemang, såsom exempelvis bindningstid och uppsägningstid, bör redovisas i omedelbar anslutning till informationen om priser och taxor. De allmänna råden trädde i kraft den 1 november 2009.

Post- och telestyrelsen ger också råd, bl.a. via sin webbplats, till konsumenterna om vad man bör tänka på när man ska välja operatör eller abonnemang. Sådan information lämnas även av Konsumentverket och av Konsumenternas tele, tv- & Internetbyrå. Genom Telepriskollen som tillhandahålls av Post- och telestyrelsen i samarbete med Konsumentverket kan konsumenter jämföra priser och villkor mellan olika operatörer inom fast och mobil telefoni, bredband, mobilt och uppringt Internet samt paket.

Europaparlamentet godkände den 24 november 2009 den kompromiss om det s.k. telekompaketet som EU:s förlikningskommitté tagit fram. Syftet med telekompaketet är bl.a. att stärka telefoni- och Internetkonsumenters rättigheter. Telekompaketet innehåller en rad regler inom området för telekommunikation, bl.a. måste telebolagen på ett tydligt sätt upplysa om vilka priser, tidsramar och andra villkor som gäller för ett kontrakt. Bindningstiden för elektroniska kommunikationstjänster får vara som längst 24 månader. Telekompaketet innehåller också regler angående rätten för kunden att byta telebolag på en arbetsdag och att kunna behålla sitt gamla nummer. Reglerna ska vara genomförda i medlemsländernas lagstiftning senast våren 2011.

I sammanhanget kan nämnas att avtalsvillkor om automatisk förlängning av digital-tv-abbonemang om inte uppsägning sker inom viss tid har prövats av Marknadsdomstolen i en dom som meddelades den 3 november 2009. I domen har Marknadsdomstolen funnit att villkoren inte varit oskäligen (MD 2009:30).

Utskottets ställningstagande

Utskottet kan konstatera att det i lagen om elektronisk kommunikation finns bestämmelser om att avtal om abonnemang på telefoni- och Internet-tjänster bl.a. ska innehålla uppgifter om priser, taxor, bindningstider och villkoren för förlängning av avtalet. Post- och telestyrelsen har även utfärdat allmänna råd om hur teleoperatörerna bör redovisa dessa uppgifter så att de tydligt framgår för konsumenten. Det nyligen antagna s.k. telekom-paketet innehåller regler som syftar till att stärka telefoni- och Internetkonsumenteras rättigheter.

Mot den redovisade bakgrunden är utskottet inte berett att föreslå någon åtgärd från riksdagens sida med anledning av motionerna C313, C337 och C354, varför dessa bör avslås.

Vidareförsäljning av evenemangsbiljetter

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om lagstiftning för att förhindra att evenemangsbiljetter säljs vidare till överpris. Utskottet hänvisar till näringslivets egenåtgärder.

Jämför reservation 2 (s).

Motionen

I motion C481 av Carina Moberg m.fl. (s) föreslås ett tillkännagivande om att införa lagstiftning som förhindrar att evenemangsbiljetter säljs vidare till överpriser (yrkande 5). Motionärerna anför bl.a. att den svarta marknaden för vidareförsäljning av biljetter till efterfrågade konsert- och idrotts-evenemang gör det allt svårare för en enskild konsument att komma över biljetter till ordinarie pris. Enligt motionärerna måste skyddet för konsumenterna mot systematiskt biljettocker stärkas. Motionärerna menar att en lagstiftning liknande den som finns i Danmark och i Norge bör övervägas.

Frågesvar

I svar den 4 februari 2009 (fr. 2008/09:548) har integrations- och jämställdhetsminister Nyamko Sabuni bl.a. anfört att andrahandsmarknaden för försäljning av attraktiva biljetter huvudsakligen möjliggjorts på grund av vissa biljettombuds hantering av biljetter. Det är ett problem som hon anser i första hand bör kunna tas om hand av branschen själv. Ministern nämnde även som exempel att en arrangör, enligt uppgift, använt sig av nya kanaler för biljettförsäljningen till några konserter men att vissa tekniska problem i detta fall medfört frustration hos konsumenterna. Ministern tyckte att det är för tidigt att redan nu bedöma resultatet av de åtgärder som vidtagits men är öppen för en diskussion med branschen.

Om man funderar på att reglera vidareförsäljning av biljetter genom lagstiftning, anförde ministern, är det viktigt att man först noga överväger om åtgärden verkligen kommer att leda till önskat resultat. Ministern hade också tagit kontakt med Kulturdepartementet i Danmark för att få del av de erfarenheter man där har av den danska lagstiftningen om vidareförsäljning av biljetter till kultur- och idrottsevenemang.

Myndighetsåtgärder

Konsumentverket/KO har haft tillsynsärenden mot fyra andrahandsförsäljningsaktörer på grund av att informationen i deras marknadsföring varit bristfällig angående risken att biljetterna kan makuleras och det ansetts vilseledande att de i sin marknadsföring garanterat inträde till evenemang redan innan de rent faktiskt haft biljetterna. Eftersom arrangören har rätt att neka inträde om en biljett köpts i andra hand har Konsumentverket/KO ansett att rätten till inträde inte kan garanteras. Efter rättelse från aktörerna har Konsumentverket/KO valt att inte gå vidare med ärendena utan dessa har avslutats.

Utskottets ställningstagande

I Sverige finns ingen särskild lagstiftning som reglerar vidareförsäljning av biljetter till kultur- och idrottsevenemang. Det är arrangörerna av evenemangen som själva beslutar vilka biljettförsäljningsbestämmelser som ska gälla. Vid en andrahandsförsäljning är dock säljare och köpare bundna av de villkor som följer av ursprungsavtalet.

I likhet med motionärerna anser utskottet att det är beklagligt att det förekommer att eftertraktade evenemangsbiljetter säljs vidare till överpris. Enligt utskottets uppfattning är detta emellertid ett problem som i första hand bör tas om hand av arrangörerna och distributörerna som har möjligheter att kontrollera sina återförsäljare genom avtal och sanktioner om avtalsvillkoren inte följs. Som framgår ovan är man från branschens sida medveten om problemet och man har också vidtagit vissa åtgärder för att försöka komma till rätta med det. Konsumentverket har även vidtagit åtgärder.

Utskottet är således inte berett att ställa sig bakom ett sådant tillkännagivande som motionärerna föreslår utan anser att resultatet av de åtgärder som vidtas från branschens sida bör avvaktas. Motion C481 yrkande 5 bör avslås.

Konsumentskydd vid köp av flygresor

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om konsumentskyddet vid köp av flygresor. Utskottet hänvisar bl.a. till gällande regler och pågående arbete.

Motionerna

I motion C286 föreslår Christer Winbäck (fp) ett tillkännagivande om att skyddet för passagerare vid flygbolagskonkurser bör förbättras.

Samma motionär anser i motion C353 att samtliga kostnader vid köp av en flygbiljett ska redovisas tydligt. Ett tillkännagivande föreslås i enlighet härmed.

Nuvarande ordning m.m.

Enligt resegarantilagen (1972:204) ska den som är arrangör eller återförsäljare av paketresor enligt lagen (1992:1672) om paketresor ställa säkerhet hos Kammarkollegiet. Resegarantin ska skydda resenärer när paketresor ställs in eller avbryts, t.ex. på grund av att researrangören har gått i konkurs. Resenären kan då ansöka om ersättning från Resegarantinämnden som är en del av Kammarkollegiet. Den som enbart köper en reguljär biljett är däremot inte skyddad av resegarantin.

Kommissionen har påbörjat ett arbete med en översyn av paketresedirektivet som även berör konsumentskyddet vid flygbolagskonkurser.

Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1008/2008 av den 24 september 2008 om gemensamma regler för tillhandahållande av lufttrafik i gemenskapen trädde i kraft den 1 november 2008. Syftet med förordningen är bl.a. att reglera prissättningen av lufttrafik inom gemenskapen och att få till stånd en öppnare och tydligare prisredovisning för kunderna.

Enligt artikel 23.1 i förordningen ska bl.a. det slutliga pris som ska betalas alltid anges och innehålla gällande passagerarpris eller fraktpris samt alla tillämpliga skatter och avgifter, tilläggsavgifter och arvoden som är oundvikliga och förutsebara vid tidpunkten för offentliggörandet. Valfria pristillägg ska anges klart, öppet och otvetydigt i början av varje bokningsprocess och kunden ska aktivt markera sitt godkännande av dem.

Inom ramen för EU-nätverket CPC (Consumer Protection Cooperation) har ett antal länder med början hösten 2007 genomfört marknadskontroller av försäljning av flygbiljetter på Internet. Syftet med kontrollerna har varit att undersöka och komma till rätta med vilseledande marknadsföring inom den europeiska resebranschen. Den rapport som kommissionen presenterade i maj 2009 visar att webbplatser som säljer flygbiljetter i EU följer konsumentskyddsreglerna mycket bättre än tidigare. Efter marknadskontrollerna som inleddes i september 2007 har 115 flygwebbplatser av de 137

kontrollerade bättre sig. I anslutning till rapporten uppgav kommissionen att den nu arbetar för att införa ett avtal för hela branschen med lika villkor för alla flygbolag i EU och höga krav på webbplatserna.

Konsumentverket har även tillsammans med konsumentskyddsmyndigheter från elva andra europeiska länder under 2008 och 2009 deltagit i en kartläggning av de skatter och avgifter som flygbolag tar ut i samband med försäljning av flygbiljetter. Resultatet av kartläggningen presenterades i november 2009 (CPC Report on Airlines' Taxes, Fees, Charges, and Surcharges). Enligt den kartläggning som gjorts finns det oklarheter i vad flygbolagen väljer att kalla för skatter och avgifter när man redovisar den totala kostnaden för en flygbiljett. I rapporten föreslås åtgärder för att komma till rätta med detta problem. Bland annat finns det önskemål om att ta fram en förenklad och enhetlig terminologi för att redovisa skatter och avgifter vid försäljning av flygbiljetter. Vidare rekommenderas att skatter och avgifter bara får redovisas i vissa bestämda delar: flygplatsavgifter och myndigheters skatter och avgifter utslaget per passagerare.

Som ett resultat av den marknadskontroll som genomfördes hösten 2007 väckte Konsumentombudsmannen i mars 2009 talan mot en resebyrå i Marknadsdomstolen med yrkande att resebyrån vid vite skulle förbjudas att använda förvalda tilläggstjänster vid Internetförsäljning. I dom den 10 november 2009 har Marknadsdomstolen ansett att resebyråns förfarande strider mot god marknadsföringssed och förbjudit den aktuella marknadsföringen med stöd av 5 och 6 §§ marknadsföringslagen (MD 2009:32).

Frågesvar

Integrations- och jämställdhetsminister Nyamko Sabuni har den 12 november 2008 som svar på en skriftlig fråga angående åtgärder i syfte att stärka samtliga resenärers rättigheter i samband med konkurser och inställda resor bl.a. anfört att det för närvarande inte är aktuellt att utsträcka resegarantin till att omfatta alla typer av flygbiljetter. En anledning till detta, uppgav ministern, är att det är viktigt att samma regler gäller inom hela EU, eftersom nationella regler skulle få en begränsad betydelse. För det andra är det av konkurrensskäl viktigt att det inte ställs högre krav på svenska flygbolag än på utländska konkurrenter. Ministern menade vidare att det är viktigt att inom ramen för EU-samarbetet arbeta för och värna ett högt konsumentskydd relaterat till försäljning av resor (fr. 2008/09:220).

Utskottets ställningstagande

Vad först gäller motionsyrkandet om skydd för passagerare vid flygbolagskonkurser konstaterar utskottet att det i resegarantilagen finns regler som ger passagerare vid bl.a. paketresor rätt till ersättning vid ett flygbolags konkurs. Vad avser frågan om det bör införas en garanti som omfattar samtliga typer av flygbiljetter delar utskottet ministerns uppfattning att en nationell reglering skulle få begränsad betydelse och att denna fråga i stället bör regleras på EU-nivå. Som redovisats ovan har också kommissionen

påbörjat ett arbete med en översyn av paketresedirektivet som även berör konsumentskyddet vid flygbolagskonkurser. Detta arbete torde ligga i linje med motionsönskemålet.

Beträffande motionsyrkandet om att samtliga kostnader vid köp av en flygbiljett ska redovisas tydligt finns som framgår av redovisningen ovan regler i en EU-förordning. Därutöver pågår ett aktivt översynsarbete för att få till stånd en öppnare och tydligare prisredovisning för flygkunderna. Mot denna bakgrund anser utskottet att det inte finns behov av ett sådant tillkännagivande som motionären förespråkar.

Med det anförda föreslår utskottet att riksdagen avslår motionerna C286 och C353.

Obehörigt användande av kontokort

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om åtgärder för att minska det obehöriga användandet av kontokort. Utskottet hänvisar till pågående arbete.

Jämför reservation 3 (s).

Motionen

Ameer Sachet (s) anför i motion C326 att antalet kontokortsbedrägerier har ökat kraftigt under de senaste åren, bl.a. har kortbedragare gjort falska bankkort genom att manipulera kortterminaler i butiker och även utrustning för att läsa av terminalerna på distans har börjat användas. Motionären anser att regeringen snarast bör återkomma till riksdagen med förslag på åtgärder för att minska kontokortsbedrägerierna. Ett tillkännagivande föreslås i enlighet härmed.

Pågående arbete m.m.

Utredningen om obehörig användning av kontokort samt konsumentskydd vid s.k. modemkapning har i sitt slutbetänkande, Betalningsansvar vid obehörig användning av kontokort m.m. (SOU 2005:108), tagit upp säkerhetsfrågor vid betalning med kort. I betänkandet anges bl.a. att samtliga kontokort under de närmaste åren kommer att bytas ut mot nya s.k. chipkort. Den nya tekniken innebär att nya betalningsterminaler och uttagsautomater måste installeras. Den information som nu finns lagrad i magnetremsan lagras i stället på ett chipkort i en integrerad krets i själva kortet. Den integrerade kretsen erbjuder ett betydligt bättre skydd mot kopiering och annan manipulation än magnetremsan. Tekniken bygger på den internationella kontokortsstandarden EMV, som står för Europay, Mastercard och Visa. I syfte att öka användningen av EMV-teknik beslutade Visa och Mastercard per den 1 januari 2005 om vissa förändringar i sina regelverk.

Dessa förändringar innebär att kortutgivaren i stället för inlösaren ska stå för förluster som orsakas av bedrägeri i fall då förlusten hade kunnat undvikas om kortet varit utrustat med EMV-teknik (s.k. liability shift). Antalet kortbedrägerier förväntas minska när den nya tekniken har införts, då en avsevärd del av kortbedrägerierna i dag sker genom kopiering av kortinformation. Införandet av EMV-standard i kombination med krav på användning av pinkod förutses ge ett gott skydd mot kortbedrägerier.

Single Euro Payments Area, SEPA, är ett arbete för att skapa ett gemensamt område för betalningar inom EU. De europeiska bankföreningarna och deras medlemsbanker har bildat en gemensam organisation – European Payments Council (EPC) – som har till uppgift att driva och koordinera SEPA-arbetet. Även den europeiska centralbanken (ECB) och EU-kommissionen är engagerade i arbetet. Utvecklingen sker i första hand i de länder som har euro som nationell valuta, men det är även möjligt för europeiska länder utanför eurozonen att delta i eurobetalningssystemen. I SEPA ingår alla 27 EU-länderna samt Island, Norge, Liechtenstein, Monaco och Schweiz. Genom att införa samma rutiner och standarder medverkar bankerna till utvecklingen av en inre marknad för betalningstjänster. När det gäller kortbetalningar uppställs inom ramen för SEPA krav på att alla kort som ges ut inom SEPA-området fr.o.m. 31 december 2010 ska ha ett EMV-chip och en tillhörande pinkod för säker identifiering. Butiksterminaler och uttagsautomater ska också anpassas för att kunna hantera den nya chiptekniken.

Enligt 34 § konsumentkreditlagen får ett avtalsvillkor som innebär att en kontohavare ska vara betalningsskyldig för ett belopp som har påförts kontot genom att ett kontokort har använts av någon obehörig person göras gällande endast om kontohavaren lämnat ifrån sig kortet till någon annan, genom grov oaktsamhet förlorat kortet eller på något annat sätt förlorat besittningen av kortet och inte snarast efter upptäckten anmält förlusten hos kreditgivaren.

Europaparlamentet och rådet antog den 13 november 2007 ett direktiv (2007/64/EG) om betaltjänster på den inre marknaden och om ändring av direktiven 97/7/EG, 2002/65/EG, 2005/60/EG och 2006/48/EG samt upphävande av direktiv 97/5/EG (betaltjänstdirektivet). Direktivet reglerar bl.a. en betaltjänstanvändares skyldigheter vid användningen av ett betalningsinstrument. Det reglerar också vilka förluster en person ska stå för vid en obehörig transaktion. Regeringen har den 24 november 2009 presenterat en promemoria med utkast till lagrådsremiss i vilken lämnas förslag som syftar till att genomföra de artiklar i betaltjänstdirektivet som behandlar en kontohavares betalningsansvar vid obehöriga transaktioner. I promemorian med utkast till lagrådsremiss föreslås nya bestämmelser om vilket ansvar en kontohavare har för ett belopp som påförts eller dragits från ett konto vid en obehörig transaktion. Beträffande obehöriga transaktioner där en per-

sonlig kod har använts föreslås att kontohavaren ska stå för en självrisk. Vidare föreslås en begränsning i ansvaret i de fall då en kontohavare som är konsument har brutit mot avtalsvillkoren genom grov oaktsamhet.

Utskottets ställningstagande

Utskottet anser att en minskning av det obehöriga användandet av kontokort, utöver insatser från myndigheterna, kräver att även banker, kortföretag och detaljhandeln tar sitt ansvar. Som framgår av vad som redovisats ovan har branschen vidtagit åtgärder för att minska de obehöriga transaktionerna. Därutöver vill utskottet peka på att regeringen i en nyligen presenterad promemoria med utkast till lagrådsremiss föreslår nya bestämmelser om vilket ansvar en kontohavare har för ett belopp som påförts eller dragits från ett konto vid en obehörig transaktion.

På grund av det anförda anser utskottet att motion C326 bör avslås.

Försäljning av laserpekare

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om försäljning av laserpekare. Utskottet hänvisar till pågående arbete.

Jämför reservation 4 (mp).

Motionen

I motion C213 föreslår Gunvor G Ericson m.fl. (mp) ett tillkännagivande om att regeringen bör återkomma med ett lagförslag om reglering av försäljning av laserpekare. Enligt motionärerna säljs allt starkare laserpekare via Internet. Motionärerna menar att laserpekarna används för brännlekar och bedömer att risken är uppenbar att allmänheten skadas.

Gällande rätt m.m.

Från och med den 1 februari 2009 är det enligt 6 § strålsäkerhetsmyndighetens föreskrifter om lasrar (SSMFS 2008:14) olagligt att inneha och använda starka laserpekare på allmän plats och skolgårdar utan tillstånd från Strålsäkerhetsmyndigheten. Vidare ska alla lasrar vara märkta med laserklass och varningstext.

Pågående arbete

Det nyligen reviderade direktivet om leksakers säkerhet (2009/48/EG) innebär bl.a. högre krav på leksakers säkerhet samt en tydligare ansvarsfördelning mellan berörda näringsidkare.

Enligt direktivet ska en tillverkare av en leksak se till att leksaken inte sätter användarens eller någon annans hälsa eller säkerhet på spel. För att leva upp till sitt ansvar ska tillverkarna bl.a. upprätta teknisk dokumentation. De risker som kan vara förknippade med leksaken ska analyseras. Vidare ska tillverkaren intyga att leksaken överensstämmer med reglerna enligt en särskild mall som bifogas direktivet. Som en försäkran om att detta är gjort ska tillverkarna CE-märka leksaken på ett särskilt sätt. Leksaker som inte är CE-märkta får inte säljas inom EU. Genom instruktioner och märkning ska användarna, dvs. barnen och de som övervakar dem, upplysas om de risker det medför att använda leksaken och om hur riskerna kan undvikas.

I anledning av direktivet pågår ett arbete inom Cenelec (Comité Européen de Normalisation Electrotechnique) med att ta fram nya regler för laser (LEDS) i leksaker.

Senast den 20 januari 2011 ska reglerna som genomför det nya direktivet i medlemsstaterna vara på plats. Enligt uppgift från Integrations- och jämställdhetsdepartementet pågår ett arbete med att ta fram ett förslag till en ny lag om leksakers säkerhet.

Utskottets ställningstagande

Utskottet konstaterar att det pågår ett översynsarbete som ligger i linje med motionsönskemålen. Enligt utskottets mening bör resultatet av detta arbete avvaktas, varför motion C213 bör avslås.

Underdebitering av elavgifter

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om underdebitering av elavgifter. Utskottet hänvisar till rådande ordning.

Motionen

I motion C287 föreslår Christer Winbäck (fp) ett tillkännagivande om att regeringen bör se över möjligheterna till ökat stöd för konsumenter som under en längre tid råkat ut för underdebitering av elavgifter. Motionären hänvisar till att det förekommit uppgifter om att kunder till nätföretagen råkat ut för orimliga betalningskrav på grund av att företagen under en längre tid underdebiterat elavgifterna. Motionären anser att kunder som råkat ut för underdebitering borde ha rätt till en avbetalningsplan.

Gällande rätt m.m.

Sedan den 1 juli 2009 är nätföretagen enligt 16 § förordningen (1999:716) om mätning, beräkning och rapportering av överförd el skyldiga att avläsa elmätare varje månadsskifte.

Vidare återfinns bestämmelser av intresse i sammanhanget i de allmänna avtalsvillkoren EL 2009 K och NÄT 2009 K, som gäller fr.o.m. den 1 juli 2009. Villkoren är utarbetade av branschorganisationen Svensk Energi efter överenskommelse med Konsumentverket och ersätter EL 2004 K rev och NÄT 2004 K rev. De nya villkoren innebär förmånligare bestämmelser för konsumenterna bl.a. när det gäller insamling och rapportering av mätvärden samt fakturering.

Enligt de gamla villkoren fick debitering ske preliminärt och baseras på beräknad förbrukning. Den beräknade förbrukningen skulle fastställas med ledning av kundens tidigare kända förbrukning samt övriga omständigheter, t.ex. förändringar som kunden uppgivit och som kunde antas påverka förbrukningen. Debitering grundad på avlästa mätvärden skulle, om inte särskilda skäl förelåg, ske minst var tolfte månad.

Enligt de nya villkoren, som alltså gäller fr.o.m. den 1 juli 2009, är huvudregeln i stället att avläsning ska ske varje månad och fakturering grundas på insamlade mätvärden. Endast om särskilda skäl föreligger får faktureringen ske preliminärt och baseras på uppskattad mängd överförd el. Fakturering ska ske med högst tre månaders intervall om inte parterna kommit överens om annat. Om fakturering grundad på insamlade mätvärden inte skett och särskilda skäl inte förelegat har konsumenten efter begäran rätt till en kostnads- och räntefri avbetalningsplan för avstämt belopp där antalet delbetalningar står i relation till den tid förseelsen varat.

Utskottets ställningstagande

Som redovisats ovan har det införts regler och träffats överenskommelser som ligger helt i linje med motionsönskemålen. Med det anförda föreslår utskottet att riksdagen avslår motion C287.

Informationsskyldighet för näringsidkare

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår två motionsyrkanden om krav på information från näringsidkare till konsument. Utskottet hänvisar till rådande ordning och riksdagens tidigare ställningstaganden.

Jämför reservation 5 (mp).

Motionerna

I motion C288 föreslår Christer Winbäck (mp) ett tillkännagivande om att regeringen bör se över lagstiftningen och införa tydligare regler när det gäller den information om försäljningsvillkor som ska lämnas från näringsidkare till konsument.

Karin Svensson Smith m.fl. (mp) föreslår i motion C303 ett tillkännagivande om att regeringen bör se över lagstiftningen och införa en bestämmelse om att det i samband med marknadsföring av flygresor ska lämnas information om flygresans klimatskadliga effekt (yrkande 2).

Gällande rätt m.m.

Enligt generalklausulen i 4 § andra stycket 1995 års marknadsföringslag skulle näringsidkaren vid marknadsföringen lämna sådan information som var av särskild betydelse från konsumentsynpunkt.

Även bestämmelsen om förmånerserbjudanden i 13 § i 1995 års marknadsföringslag var utformad på så sätt att en näringsidkare, som vid marknadsföringen erbjöd köparen att förvärva ytterligare produkter utan ersättning eller till ett särskilt lågt pris eller erbjöd köparen andra särskilda förmåner, skulle lämna tydlig information om villkoren för att utnyttja erbjudandet, erbjudandets beskaffenhet och värde samt de tidsgränser och andra begränsningar som gällde för erbjudandet.

1995 års marknadsföringslag upphörde att gälla den 1 juli 2008 då 2008 års marknadsföringslag (2008:486) trädde i kraft.

2005 års marknadsföringsutredning, som hade till uppgift att lämna förslag till hur direktivet om otillbörliga affärsmetoder 2005/29/EG skulle genomföras i svensk rätt, föreslog i betänkandet Otillbörliga affärsmetoder (SOU 2006:76) att det skulle finnas en generell skyldighet för näringsidkare att lämna information av väsentlig betydelse för konsumenter. Utredningen föreslog att bestämmelsen om förmånerserbjudanden skulle föras över till den nya marknadsföringslagen.

Genom 2008 års marknadsföringslag har direktivet om otillbörliga affärsmetoder genomförts i svensk rätt (prop. 2007/08:115, bet. CU21, rskr. 222). Bestämmelserna om näringsidkarens informationsskyldighet i 4 § andra stycket och om förmånerserbjudanden i 13 § 1995 års marknadsföringslag har dock inte tagits in i den nya marknadsföringslagen.

Enligt 10 § första stycket marknadsföringslagen får en näringsidkare vid marknadsföringen inte använda sig av felaktiga påståenden eller andra framställningar som är vilseledande i fråga om näringsidkarens egen eller någon annans näringsverksamhet. I paragrafens andra stycke finns exempel på i vilka avseenden påståenden och andra framställningar inte får vara vilseledande. I tredje stycket förtydligas att förbudet mot vilseledande marknadsföring omfattar vilseledande utelämnande av väsentlig information. En näringsidkare får således inte heller utelämna väsentlig information i marknadsföringen av sin egen eller någon annans näringsverksamhet. Med vilseledande utelämnande avses även sådana fall när den väsentliga infor-

mationen ges på ett oklart, obegripligt, tvetydigt eller annat olämpligt sätt. I 8 § marknadsföringslagen anges att sådan vilseledande marknadsföring som anges i punkterna 1–23 i bilaga I till direktiv 2005/29/EG alltid är att anse som otillbörlig. Bilagan ska enligt 4 § första stycket marknadsföringslagen gälla som lag i Sverige.

I 12 § marknadsföringslagen anges vilken väsentlig information som en näringsidkare är skyldig att lämna konsumenter vid ett köperbudande. Om en sådan information inte lämnas är marknadsföringen vilseledande.

I propositionen 2007/08:115 Ny marknadsföringslag anförde regeringen bl.a. att den grundläggande idén i 1995 års marknadsföringslag, om att det är upp till näringsidkarna själva att lämna tillräcklig information om sina produkter, renodlas i förslaget till ny lag. Kraven på att näringsidkare ska lämna information som är av särskild betydelse från konsumentsynpunkt eller vid förmånserbudanden tas bort. Regeringen anförde vidare att grundtanken med direktivet om otillbörliga affärsmetoder är att det ska finnas ett förbud mot vilseledande underlåtenhet att lämna väsentlig information till konsumenterna. Detta förbud kompletteras med de särskilda informationskrav för vissa produkter, försäljningsmetoder eller medier som följer av de sektorsspecifika direktiven som redan är genomförda i svensk rätt genom särskild lagstiftning. Särskilda krav på information följer även av regeln om köperbudanden (12 §). Regeringen bedömde det inte som möjligt att genomföra direktivet utan en uttrycklig bestämmelse som förbjuder marknadsföring som innefattar vilseledande underlåtenhet. Om man behöll en allmän regel om informationsskyldighet, skulle den komma att läggas ovanpå det förbud mot vilseledande marknadsföring som i grunden är avsett att tillämpas på de otillbörliga åtgärder som ska beivras. I så fall skulle det komma att finnas två bestämmelser som i princip avsåg att täcka samma sak. Det kunde då, enligt regeringens mening, befaras att regeln om informationsskyldighet skulle ges en mer vittgående omfattning än vad som avses i direktivet. Som flera remissinstanser berört, tillade regeringen, finns det en risk för att rättspraxis kommer att ställa upp strängare krav på näringsidkares marknadsföring med ledning av en allmän informationsskyldighet än vad som avses med direktivet. Ur ett gemenskapsrättsligt perspektiv torde det stå klart att en sådan lösning är mer långtgående än de krav som får ställas på näringsidkare enligt direktivet. Den konsumentskyddsnivå som direktivet föreskriver får därmed anses vara tillgodosedd genom de olika föreslagna förbuden mot vilseledande marknadsföring vid sidan av de olika informationskrav i de sektorsspecifika direktiv som redan är genomförda i svensk rätt.

Mot denna bakgrund bedömde regeringen att regeln om informationsskyldighet som föreskrevs i generalklausulen i 4 § andra stycket 1995 års marknadsföringslag eller den motsvarande lösning som utredningen lagt fram inte var möjliga att ta in i den nya lagen.

Tidigare behandling

Motionsyrkanden om krav på information från näringsidkare till konsument har behandlats av civilutskottet vid de två senaste riksmötena (bet. 2007/08:CU21 och 2008/09:CU34).

I betänkande 2007/08:CU21, Ny marknadsföringslag m.m., erinrade utskottet om att direktivet om otillbörliga affärsmetoder i huvudsak är utformat som ett fullharmoniseringsdirektiv. Detta innebär att medlemsstaterna vid genomförandet av direktivet endast fick bestämma ett skydd för konsumenterna som var i nivå med vad som angetts i direktivet.

Utskottet delade regeringens bedömning att det fanns en risk för att rättspraxis skulle komma att ställa strängare krav på näringsidkares marknadsföring än vad som föreskrivs i direktivet om regeln om informationsskyldighet behölls eller om den lösning som utredningen föreslagit togs in i den nya lagen. Den konsumentskyddsnivå som direktivet föreskriver fick anses vara tillgodosedd genom de olika föreslagna förbuden mot vilseledande marknadsföring och genom de olika informationskraven i de sektorspecifika direktiv som redan är genomförda i svensk rätt.

Utskottet ställde sig bakom regeringens förslag och föreslog att riksdagen skulle avslå de då aktuella motionerna. Riksdagen följde utskottet.

I betänkande 2008/09:CU34 stod utskottet fast vid sin ovan redovisade bedömning och föreslog att riksdagen skulle avslå den då aktuella motionen. Även vid detta tillfälle följde riksdagen utskottet.

Utskottets ställningstagande

Utskottet vill återigen erinra om att direktivet om otillbörliga affärsmetoder i huvudsak är utformat som ett fullharmoniseringsdirektiv och att medlemsstaterna därmed endast får bestämma ett skydd för konsumenterna som är i nivå med vad som angetts i direktivet. Utskottet gör ingen annan bedömning än tidigare i fråga om att den konsumentskyddsnivå som direktivet föreskriver får anses vara tillgodosedd genom de nu gällande bestämmelserna i marknadsföringslagen och genom de olika informationskraven i de sektorspecifika direktiv som redan genomförts i svensk rätt. Med det anförda föreslår utskottet att riksdagen avslår motionerna C288 och C303 yrkande 2.

Utskottets nu gjorda ställningstagande motsvarar vad utskottet anført i frågan under de två senaste riksmötena

Sms-lån m.m.

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motioner som rör sms-lån och andra korttidskrediter. Utskottet hänvisar till pågående arbete inom Justitiedepartementet.

Jämför reservation 6 (s, v, mp) och särskilt yttrande 1 (v).

Inledning

År 2006 introducerades korttidskrediter på den svenska marknaden. Frågor om sms-lån har därefter varit aktuella i riksdagen genom motioner, senast våren 2009 i bet. 2008/09:CU25.

För en bakgrund, redovisning av gällande rätt, avgöranden från Marknadsdomstolen, myndighetsrapporter m.m., promemorian Konsumentskyddet inom det finansiella området, det nya konsumentkreditdirektivet samt interpellationer och frågesvar hänvisas till det ovan nämnda betänkandet. I det följande redovisas domar från Marknadsdomstolen, myndighetsrapporter m.m. samt interpellationer och frågesvar som förevarit efter utskottets senaste behandling av frågan.

Motionerna

Christina Axelsson och Anneli Särnblad (båda s) anser i motion C237 att konsumentkreditlagen ska ändras så att kravet på kreditprövning, information och skriftliga kreditavtal också ska omfatta korttidskrediter som sms-lån. Enligt motionärerna bör regeringen omgående återkomma till riksdagen med förslag till lagändringar. Ett tillkännagivande föreslås i enlighet härmed.

Ett förslag till ett liknande tillkännagivande föreslås också av Christer Engelhardt (s) i motion C231.

Även Monica Green (s) menar i motion C264 att konsumentkreditlagens krav på kreditprövning, information och skriftliga kreditavtal också ska gälla sms-lån. Motionären anser att en kreditgivare som inte tagit kreditupplysning på en kund inte ska kunna vända sig till Kronofogdemyndigheten för att driva in en fordran. Ett tillkännagivande föreslås i enlighet härmed.

Eva Flyborg (fp) anför i motion C399 att det bör övervägas att införa bestämmelser om att ett sms-lån måste föregås av information om vilken procentsats som utgår och om den totala kostnaden för lånet. Först därefter skulle en avtalsbekräftelse få skickas. Ett tillkännagivande föreslås i enlighet härmed.

I motion C443 anser Gunilla Carlsson i Hisings Backa m.fl. (s) att det ska vara otillåtet att låna ut pengar utan att ange den effektiva räntan, oavsett återbetalningstid och storlek på lånebeloppet. En rimlig tid ska vidare förflyta mellan låneansökan och utbetalningen. Det ska även göras en fullständig kreditprövning. Ett tillkännagivande föreslås i enlighet härmed.

Agneta Lundberg och Susanne Eberstein (båda s) anser i motion C227 att kravet på kreditprövning också bör gälla vid s.k. snabblån och i de fall där krediten avser mindre belopp. Ett tillkännagivande föreslås i enlighet härmed.

Magdalena Andersson (m) anser i motion C206 att Sverige bör arbeta aktivt inom EU för ett bättre, gemensamt konsumentskydd när det gäller sms-lån. Ett tillkännagivande föreslås i enlighet härmed (yrkande 2).

Egon Frid m.fl. (v) framhåller i motion C276 att sms-lånen främst riktar sig till grupper av människor som redan är ekonomiskt utsatta. Motionärerna anför vidare att eftersom även mindre krediter, som t.ex. sms-lån, kan leda till överskuldssättning ska kreditprövning göras för alla lån. Mot denna bakgrund begär motionärerna att regeringen snarast lägger fram förslag till lagstiftning som innebär att sms-lån och andra snabblån förbjuds samt att kreditprövning ska göras för alla lån (yrkande 11).

I motion C482 av Carina Moberg m.fl. (s) föreslås tillkännagivanden om dels att reglerna för kreditprövningen när det gäller s.k. snabblån måste skärpas (yrkande 1), dels att regeringen ska ges i uppdrag att utarbeta ett program för att utbilda unga konsumenter i privatekonomiska frågor som sms-lån och snabba krediter (yrkande 2), dels att det införs en betänketid för bl.a. sms-lån (yrkande 4). Motionärerna menar bl.a. att ungdomar behöver få kunskap och information för att motverka den utveckling av snabba krediter som sker i dag. Utbildning och information måste ges tidigt för att få effekt. Vidare bör reglerna för kreditprövningen vid sms-lån skärpas så att den aktuella inkomsten beaktas. Undantaget i konsumentkreditlagen för kreditprövning, bl.a. när kredittiden är högst tre månader, bör också ses över. Motionärerna anser även att det bör införas en betänketid för bl.a. sms-lån och att pengarna ska kunna betalas ut först efter en dag.

Ett tillkännagivande om behovet av utbildning i privatekonomi för unga föreslås i motion C492 av Carina Moberg m.fl. (s) (yrkande 6).

Carina Moberg m.fl. (s) föreslår i motion C481 ett tillkännagivande om att regeringen bör uppdraga åt berörda myndigheter att se över hur utformningen av informationen till konsumenter i samband med kreditköp kan vidareutvecklas (yrkande 6).

Rolf Gunnarsson (m) anser i motion C220 att det måste bli svårare att få s.k. snabblån. Motionären menar att det måste ställas krav på dem som söker lån och att det ska göras riktiga kreditprövningar också vid snabblån. Enligt motionären borde de kreditgivare som beviljar lån utan att ha fullgjort dessa kriterier själva få stå för lånet och inte kunna vända sig till Kronofogdemyndigheten med sina betalningskrav. Ett tillkännagivande föreslås i enlighet härmed.

Krav på en översyn av lagstiftningen när det gäller s.k. snabb lån, som t.ex. sms-lån, framställs också i motionerna C208 av Christin Hagberg och Anders Karlsson (båda s), C241 av Ann-Christin Ahlberg (s), C249 av Catharina Bråkenhielm (s), C251 av Carin Runeson och Hans Unander (båda s), C298 av Sofia Larsen och Annie Johansson (båda c), C339 av Hans Olsson m.fl. (s), C345 av Emma Henriksson och Lars-Axel Nordell (båda kd), C428 av Thomas Bodström (s), C455 av Ulf Holm och Mikaela Valtersson (båda mp) och C475 av Jan-Olof Larsson m.fl. (s).

Marknadsdomstolen

Marknadsdomstolen har i en dom den 16 november 2009 ansett att ett sms-låneföretag inte har rätt att ta ut avgifter avseende kostnader för marknadsföring, kreditförluster, kontorslokal och upplåning. Domstolen har inte heller ansett att företaget har rätt att ta ut avgifter avseende kostnader för personal, sms, telefoni eller datakommunikation, scoring (kreditprovning) och fakturering – om dessa poster inte avser en kostnad för just den ifrågasvarande krediten. Slutligen har domstolen inte ansett att företaget har rätt att generera företagets vinst genom att ta ut avgifter. Eftersom företagets avtalsvillkor, med den bedömning Marknadsdomstolen gjort ovan, innebär att företaget tar ut avgifter för att täcka även sådana kostnader som inte utgör direkta hanteringskostnader för krediter, har domstolen funnit att bolagets uttag strider mot bestämmelsen i 12 § konsumentkreditlagen. Avtalsvillkoret är därmed att anse som oskäligt enligt 3 § lagen (1994:1512) om avtalsvillkor i konsumentförhållanden. Företaget har vid vite förbjudits att använda avtalsvillkoret eller väsentligen samma villkor i framtiden (MD 2009:34).

Myndighetsrapporter m.m.

Kronofogdemyndighetens statistik för första halvåret 2009 visar att antalet ansökningar om betalningsförelägganden på grund av obetalda sms-lån har fortsatt att öka. Första halvåret 2009 kom det in 23 465 ansökningar, vilket är en ökning med 35 % jämfört med samma period förra året. Den största ökningen har skett bland äldre i åldergrupperna 36–65 år. Där har antalet ärenden ökat med 46 %. Gruppen 18–25 åringars andel av obetalda sms-lån har fortsatt att minska även under 2009 och uppgick under första halvåret till 23, 7 %. Ungdomarna är dock fortfarande överrepresenterade. Andelen unga vuxna, i åldersgruppen 18–35 år, som inte kan betala sina sms-lån uppgick till 54, 9 %. Kvinnornas andel av sms-lånen avseende samtliga åldersgrupper låg under första halvåret 2009 kvar vid 47 %, samma som under första halvåret 2008. En märkbar skillnad noterades dock i de äldre åldersgrupperna där kvinnornas andel av de obetalda sms-lånen var högre än männens.

I rapporten 2009:10 Konsumentskyddet på finansmarknaden har Finansinspektionen bl.a. pekat på det förhållandet att inspektionen inte har tillsyn över företag som endast bedriver utlåning. Dessa företag är dock registre-

rade hos Finansinspektionen. Inspektionen anser att detta är en olämplig reglering eftersom det är svårt för en konsument att skilja på innebörden av att ett företag är registrerat hos inspektionen respektive har inspektionens tillstånd att bedriva verksamhet. Många av de företag som erbjuder de mest kostsamma lånen står således utan tillsyn från inspektionen. Dessutom har flera företag som tillhandahåller exempelvis sms-lån inte ens registrerat sig, vilket för närvarande granskas av inspektionen. Finansinspektionen anser att tillståndsplikten borde omfatta alla kreditgivare som erbjuder krediter till konsumenter, eller också borde inget registreringskrav föreligga.

Finansinspektionen har vidare i rapporten Risker i det finansiella systemet, som presenterades i november 2009, bedömt att utvecklingen för snabblånen utgör en risk på konsumentområdet. Finansinspektionen menar att ytterligare åtgärder behöver sättas in i form av ökad tillsyn, krav på kreditprövning och skärpta informationskrav för att förhindra utvecklingen med växande skuldsättningsproblem.

Finansinspektionen driver även ett projekt för information och utbildning kallat Finanskunskap. Här ingår att initiera utbildning i privatekonomi för gymnasieskolan liksom inom kommunal sfi-undervisning. Till det kommer informations- och utbildningsinsatser för andra målgrupper i olika åldrar. Inom ramen för detta arbete har inspektionen inrättat en särskild webbplats för utbildningsmaterial i privatekonomi, informationsportalen Finanskunskap. Finansinspektionen har också gett ut ett utbildningsmaterial i privatekonomi. Och den ljusnande framtiden är vår, som riktar sig till gymnasieskolan. Även Konsumentverket har tillsammans med Konkursverket lanserat en ny webbplats för ungdomar – Ung Konsument. Syftet med Ung Konsument är att ge ungdomar i åldern 13 till 18 år grundläggande information om vilka rättigheter och skyldigheter man har som konsument. Vardagsekonomi och sms-lån är några av de ämnen som tas upp.

Interpellationsdebatter och frågesvar

Sms-lånen har den 13 maj 2009 och den 15 oktober 2009 varit föremål för två frågesvar (fr. 2008/09:914 och 2009/10:48). Justitieminister Beatrice Ask har i sina svar bl.a. åter hänvisat till det pågående arbetet med en ny konsumentkreditlag. I sitt svar den 15 oktober 2009 har hon också anfört att den nya lagen, som genomför EG:s konsumentkreditdirektiv, ska innehålla skärpta bestämmelser om bl.a. krav på kreditprövning och krav på information om ränta och avgifter. Ministern anförde vidare att inriktningen på arbetet är att de nya kraven på kreditprövning och information om effektiv ränta ska gälla också vid sms-lån och andra s.k. snabblån.

Justitieministern har dessutom i en interpellationsdebatt den 4 december 2009 (ip. 2009/10:118) bl.a. anfört att förslaget till en ny konsumentkreditlag innebär ett stärkt skydd för låntagarna i flera avseenden. Det föreslås skärpta krav på information, bl.a. om den effektiva räntan, och skärpta

krav på kreditprövning. Vidare föreslås en skyldighet för kreditgivaren att förklara kreditavtalet och dess verkningar för konsumenten. Konsumenten föreslås också få rätt att ångra ett kreditavtal. Dessa förslag är integrerade delar i det nya konsumentskyddet som bör leda till att bl.a. problem med överskuldssättning på grund av sms-lån minskar. Ministern anförde vidare att ett förslag kommer att remitteras under december i år och att en proposition planeras att lämnas under våren 2010.

Utskottets tidigare behandling

När utskottet våren 2008 behandlade motionsyrkanden om sms-lån i betänkande 2007/08:CU10 anförde utskottet följande vad gäller behovet av ändrad lagstiftning. Beträffande den aktuella typen av korttidskrediter gäller inte konsumentkreditlagens krav på kreditprövning, på att lämna information i marknadsföringen och på skriftliga kreditavtal. De aktuella bestämmelserna infördes i lagen i början av 1990-talet. Det var då inte möjligt att förutse den tekniska utveckling som skapat förutsättningar för sms-lånen. Därtill kommer de konsumentproblem för främst unga som är förenade med sms-lånen och som bl.a. Konsumentverket pekat på. Mot denna bakgrund ansåg utskottet, liksom flertalet motionärer, att det finns skäl att överväga om undantagen i konsumentkreditlagen bör tas bort.

Utskottet anförde vidare bl.a. att av betydelse för frågan om behovet av lagändringar är också vilka ändringar som kan bli nödvändiga med anledning av förslaget till ett nytt konsumentkreditdirektiv. Sedan en tid tillbaka pågår ett arbete inom Justitiedepartementet med en översyn av konsumentkreditlagen, där utformningen av ett regelverk för sms-lånen är av central betydelse. Översynen kommer att resultera i en departementspromemoria.

Utskottet välkomnade detta regeringens initiativ till en översyn av lagstiftningen och kunde samtidigt konstatera att det inte torde föreligga några större meningsmotsättningar mellan motionärerna och regeringen i frågan om behovet av en översyn av lagstiftningen. Enligt utskottets mening borde resultatet av det pågående beredningsarbetet inte föregripas genom någon åtgärd från riksdagens sida. Utskottet förutsatte att beredningsarbetet bedrivs skyndsamt.

Utskottet föreslog att riksdagen skulle avslå de då aktuella motionerna och riksdagen följde utskottet.

Motionsyrkanden rörande frågor om sms-lån och andra korttidskrediter behandlades senast av civilutskottet våren 2009 i det av riksdagen godkända betänkandet 2008/09:CU34. Utskottet stod fast vid sin ovan redovisade uppfattning när det gäller behovet av en översyn av lagstiftningen om den här typen av korttidskrediter. Vidare anförde utskottet bl.a. att det inom Justitiedepartementet för närvarande pågår ett arbete med att genomföra det nya konsumentkreditdirektivet i svensk rätt och att de ansvariga stadsråden förklarar att även åtgärder när det gäller problemen med sms-

lån kommer att tas upp inom ramen för detta arbete. Utskottet ansåg att resultatet av det arbete som pågår inte borde föregripas genom någon åtgärd från riksdagens sida.

Utskottet föreslog att riksdagen skulle avslå de då aktuella motionerna och riksdagen följde utskottet.

Utskottets ställningstagande

Utskottet vidhåller sin ovan redovisade uppfattning när det gäller behovet av en översyn av lagstiftningen rörande den här typen av korttidskrediter. Som tidigare angetts pågår för närvarande ett arbete inom Justitiedepartementet med en ny konsumentkreditlag som ska genomföra konsumentkreditdirektivet (2008/48/EG) i svensk rätt. De ansvariga stadsråden har förklarat att inom ramen för arbetet tas också åtgärder när det gäller problemen med sms-lån upp. Enligt uppgift från Justitiedepartementet beaktas även bl.a. promemorian Konsumentskyddet inom det finansiella området och Konsumentombudsmannens framställning om en översyn av lagstiftningen som rör s.k. snabb lån i detta arbete.

Justitieministern har i sitt frågesvar den 15 oktober 2009 och vid interpellationsdebatten den 4 december 2009 förklarat att den nya konsumentkreditlagen, som genomför direktivet, ska innehålla skärpta krav på information, bl.a. om den effektiva räntan, och skärpta krav på kreditprövning. Vidare föreslås en skyldighet för kreditgivaren att förklara kreditavtalet och dess verkningar för konsumenten. Konsumenten föreslås också få rätt att ångra ett kreditavtal. Inriktningen på arbetet är att de nya kraven på kreditprövning och information om effektiv ränta ska gälla också vid sms-lån och andra s.k. snabb lån. Enligt ministern kommer ett förslag att remitteras under december i år och en proposition planeras att lämnas under våren 2010.

Utskottet anser alltså att resultatet av det arbete som pågår inom Justitiedepartementet inte bör föregripas genom någon åtgärd från riksdagens sida. Samtidigt kan utskottet konstatera att den av justitieministern redovisade inriktningen på arbetet torde ligga väl i linje med flertalet av motionsönskemålen i denna del.

När det gäller motionsyrkandena om utbildning av ungdomar i privatekonomiska frågor instämmer utskottet i att det är viktigt att ungdomar erhåller utbildning och information om dessa frågor. Som redovisats ovan bedriver redan flera myndigheter, bl.a. Konsumentverket, Kronofogdemyndigheten, Finansinspektionen och Konkurrensverket ett omfattande arbete i syfte att ge ungdomar utbildning i privatekonomi, inklusive frågor om lån och kreditköp. Såvitt utskottet kan bedöma fungerar detta arbete väl. Utskottet kan mot denna bakgrund, liksom tidigare, inte se att det föreligger något behov av ett sådant uppdrag eller tillkännagivande som föreslås i de aktuella motionerna.

Med det anförda föreslår utskottet att riksdagen avslår motionerna C206 yrkande 2, C208, C220, C227, C231, C237, C241, C249, C251, C264, C276 yrkande 11, C298, C339, C345, C399, C428, C443, C455, C475, C481 yrkande 6, C482 yrkandena 1, 2 och 4 samt C492 yrkande 6.

Motionsförslag som bereds förenklat

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om konsumentfrågor som tar upp motsvarande eller i allt väsentligt motsvarande frågor som riksdagen har behandlat tidigare under valperioden.

Jämför särskilt yttrande 2 (s, v, mp).

I motioner från 2009 års allmänna motionstid har väckts förslag som rör införande av konsumentbalk, obeställd reklam och telefonförsäljning, fakturaskojeri, reklam riktad till barn, lagstiftning mot könsdiskriminerande reklam, prisinformation, korrekt datumangivelse på räkningar m.m., avtalsvillkor mellan näringsidkare samt energimärkning och etisk märkning. Motsvarande eller i allt väsentligt motsvarande motionsförslag har utskottet behandlat tidigare under valperioden. Detta har gjorts i betänkandena 2006/07:CU12, 2007/08:CU9, 2007/08:21 och 2008/09:CU35. Riksdagen avtog i enlighet med utskottets förslag motionsyrkandena. Utskottet står fast vid sina senaste ställningstaganden och det föreligger inte heller andra skäl att åter behandla motionerna i vanlig ordning. Motionerna avstyrks.

Reservationer

1. Avtal om abonnemang på mobiltelefoni m.m., punkt 2 (s, mp)

av Carina Moberg (s), Johan Löfstrand (s), Christina Oskarsson (s), Hillevi Larsson (s), Gunnar Sandberg (s), Eva Sonidsson (s) och Jan Lindholm (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen delvis motionerna 2009/10:C313, 2009/10:C337 och 2009/10:C354.

Ställningstagande

Konsumenterna erbjuds i stor omfattning abonnemang på bl.a. mobiltelefoni och Internet. Vanligen är abonnemangsperioden 12, 18 eller 24 månader. Abonnemanget är bundet till operatören under den avtalade tiden. Det har också blivit vanligare med en uppsägningstid på tre månader. Det betyder att konsumenten måste säga upp abonnemanget redan tre månader innan avtalet löper ut för att då direkt t.ex. kunna byta operatör utan att riskera att drabbas av dubbla kostnader. Vi menar att en så lång uppsägningstid inte är skälig. Det finns normalt inga tekniska hinder mot att i princip omedelbart, eller åtminstone inom några dagar, avbryta ett abonnemang. Enligt vår mening bör det också bli lättare för konsumenter att köpa mobiltelefoner som inte är bundna till ett abonnemang. Beträffande prissättningen vid försäljning av mobiltelefonabonnemang anser vi att den prisinformation som lämnas ska vara relevant och förståelig.

Det får ankomma på regeringen att i enlighet med vad vi anfört ovan ta erforderliga initiativ.

Vad vi nu anfört bör riksdagen, med delvis bifall till motionerna C313 C337 och C354, som sin mening tillkännage för regeringen.

2. Vidareförsäljning av evenemangsbiljetter, punkt 3 (s)

av Carina Moberg (s), Johan Löfstrand (s), Christina Oskarsson (s), Hillevi Larsson (s), Gunnar Sandberg (s) och Eva Sonidsson (s).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2009/10:C481 yrkande 5.

Ställningstagande

Den svarta marknaden för vidareförsäljning av biljetter till efterfrågade konsert- och idrottsevenemang gör det allt svårare för en enskild konsument att komma över biljetter till ordinarie pris. Konserter med flera tusen biljetter säljer slut på en halvtimme och redan samma dag finns sedan biljetter att köpa till ett betydligt högre pris. Det förekommer också att biljetter annonseras ut till ett högt pris redan innan dessa biljetter finns att tillgå på den ordinarie marknaden.

Vi anser att ”den svarta börsens” makt över tillgången till biljetterna till de mest efterfrågade konserterna är oacceptabel. Skyddet för konsumenterna mot systematiskt biljettocker måste stärkas. Förutom att andrahandsbiljetterna säljs till priser långt över ordinarie nivåer, så riskerar konsumenterna även att förlora ytterligare pengar då vissa företag som sysslar med biljettförsäljning makulerar biljetter som sålts vidare till orimliga priser.

Konsumentverket har visserligen tagit upp frågan med berörda och påtalat att information om riskerna med att köpa biljetter i andra hand måste framgå på ett tydligare sätt. Enligt vår mening behöver dock ytterligare åtgärder vidtas.

I Danmark och Norge är det olagligt att sälja biljetter vidare till ett högre pris än ursprungspriset. Vi anser att en lagstiftning liknande den som finns i Danmark och Norge bör införas. Det får ankomma på regeringen att närmare låta utreda hur en sådan lagstiftning kan utformas och därefter återkomma till riksdagen med förslag till erforderlig lagstiftning.

Vad vi nu anfört bör riksdagen, med bifall till motion C481 yrkande 5, som sin mening tillkänna för regeringen.

3. Obehörigt användande av kontokort, punkt 5 (s)

av Carina Moberg (s), Johan Löfstrand (s), Christina Oskarsson (s), Hillevi Larsson (s), Gunnar Sandberg (s) och Eva Sonidsson (s).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2009/10:C326.

Ställningstagande

Antalet kontokortsbedrägerier har ökat kraftigt under de senaste åren. Kortbedragare har bl.a. gjort falska bankkort genom att manipulera kortterminaler i butiker. De har både lyckats kopiera magnetremsorna och komma

över koderna till korten. Också utrustning för att läsa av terminalerna på distans har börjat användas. Att drabbas av den här typen av bedrägerier innebär ett stort obehag och orsakar dessutom praktiska besvär för den som får sitt konto länsat på pengar. Trots detta förfaller banker och kortföretag inte särskilt villiga att tala om eller finna verkningfulla lösningar på problemet.

Mot denna bakgrund anser vi att det är högst angeläget att bryta den starkt uppåtgående kurvan när det gäller den här typen av bedrägerier. Enligt vår mening bör regeringen snarast återkomma till riksdagen med förslag på åtgärder för att minska kontokortsbedrägerierna.

Vad vi nu anfört bör riksdagen, med bifall till motion C326, som sin mening tillkänna för regeringen.

4. Försäljning av laserpekare, punkt 6 (mp)

av Jan Lindholm (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2009/10:C213.

Ställningstagande

Strålsäkerhetsmyndigheten har infört regler som innebär förbud mot att inneha starka laserpekare på allmän plats och på skolgårdar, men starka laserpekare får fortfarande säljas fritt. Laserpekare säljs t.ex. via Internet och marknadsförs ofta till barn och ungdomar. De laserpekare som säljs är i vissa fall så starka att de orsakar blindhet på ett ögonblick om de används på ett felaktigt sätt.

Starka laserpekare kan alltså orsaka allvarliga fysiska skador. Jag menar att det är orimligt att sådana laserpekare får säljas fritt och marknadsföras som leksaker till barn och ungdomar. Enligt min mening kan en reglering av försäljningen av laserpekare inte vänta till våren 2011. Regeringen bör därför skyndsamt återkomma till riksdagen med förslag till en sådan reglering. Vad jag nu anfört bör riksdagen, med bifall till motion C213, som sin mening ge regeringen till känna.

5. Informationsskyldighet för näringsidkare, punkt 8 (mp)

av Jan Lindholm (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2009/10:C303 yrkande 2 och bifaller delvis motion 2009/10:C288.

Ställningstagande

Konsumentfrågorna berör oss alla. Aldrig förr har vi som konsumenter haft så stora valmöjligheter som i dag. Men det är inte alltid lätt att göra medvetna och hållbara val. Sverige har i dag ett bra konsumentskydd, men trots det befinner sig många konsumenter i underläge.

När riksdagen behandlade regeringens proposition 2007/08:115 Ny marknadsföringslag (bet. 2007/08:CU21) beslutade den borgerliga majoriteten att, i enlighet med regeringens förslag, ta bort de tidigare kraven på att näringsidkare ska lämna information som är av särskild betydelse från konsumentens synpunkt. I propositionen kallade regeringen detta en renodling av idén om att det är upp till näringsidkarna själva att lämna tillräcklig information om sina produkter. Vi menar att detta är något som riskerar att ytterligare försvaga konsumenternas ställning på marknaden till förmån för näringsidkarna.

Flygtrafiken står för en betydande del av utsläppen av växthusgaser. För att kunna göra medvetna och hållbara val är det angeläget att konsumenter genom varningstexter blir upplysta om flygets klimatskadliga effekt. Det kan t.ex. ske genom information på webbplatser för bokning, i annonser och på flygbiljetter.

Regeringen bör därför ges i uppdrag att se över lagstiftningen och införa en bestämmelse om att det i samband med marknadsföring av flygresor ska lämnas information om flygresans klimatskadliga effekt. Vad jag nu anfört bör riksdagen, med bifall till motion C303 yrkande 2 och med delvis bifall till motion C288, som sin mening ge regeringen till känna.

6. Sms-lån m.m., punkt 9 (s, v, mp)

av Carina Moberg (s), Johan Löfstrand (s), Christina Oskarsson (s), Hillevi Larsson (s), Gunnar Sandberg (s), Egon Frid (v), Eva Sonidsson (s) och Jan Lindholm (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 9 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2009/10:C481 yrkande 6, 2009/10:C482 yrkande 2 och 2009/10:C492 yrkande 6 och bifaller delvis motionerna 2009/10:C206 yrkande 2, 2009/10:C208, 2009/10:C220, 2009/10:C227, 2009/10:C231, 2009/10:C237, 2009/10:C241, 2009/10:C249, 2009/10:C251, 2009/10:C264, 2009/10:C276 yrkande 11,

2009/10:C298, 2009/10:C339, 2009/10:C345, 2009/10:C399, 2009/10:C428, 2009/10:C443, 2009/10:C455, 2009/10:C475 och 2009/10:C482 yrkandena 1 och 4.

Ställningstagande

Möjligheten att låna pengar via sin mobiltelefon eller dator utan kreditprövning och säkerhet är ett växande problem. Lånen är dessutom förenade med mycket höga avgifter och räntor. De som inte kan betala tillbaka lånen måste ofta ta nya lån för att täcka det första och hamnar på så sätt i en skuldfälla. Många får betalningsanmärkningar på grund av obetalda sms-lån, vilket medför att man får svårigheter att skaffa bostad, telefonabonnemang och anställning eller att ta andra lån.

Antalet ärenden hos Kronofogdemyndigheten på grund av obetalda sms-lån har också ökat mycket kraftigt. Enligt statistik för 2008 kom det in totalt 35 775 ansökningar på grund av obetalda sms-lån, varav 27,1 % avsåg gruppen 18–25 år. Första halvåret 2009 kom över 23 000 ansökningar in till myndigheten. Även om ungdomar fortfarande är överrepresenterade så ökar nu i stället skuldsättningen i de äldre åldersgrupperna, inte minst bland kvinnor.

Vi ser med oro på att antalet obetalda sms-lån alltså ökar starkt. Lån utan kreditprövning försätter allt fler i en ohållbar ekonomisk situation. Läget riskerar dessutom att förvärras ytterligare. I takt med den kraftigt stigande arbetslösheten får fler hushåll en alltmer ansträngd ekonomi. Hushållens ekonomi utsätts för svåra påfrestningar, och osäkerheten över ekonomin är stor. I en sådan situation kan det vara lätt att lockas till lättillgängliga sms-lån där pengarna snabbt hamnar på kontot utan att några frågor ställs. Det är en snabb lösning som kan få långtgående konsekvenser för den enskilde.

Ungdomarnas andel av antalet ansökningar om betalningsföreläggande på grund av obetalda sms-lån har visserligen minskat under 2008 och första halvåret 2009. Trots detta är ungdomarnas andel fortfarande mycket hög. Att få betalningsanmärkningar i unga år innebär svårigheter när det gäller möjligheterna att i framtiden hyra bostad, teckna telefonabonnemang eller ta lån för exempelvis köp av bostad eller bil.

För att motverka den utveckling som vi ser i dag behöver ungdomar få kunskap och information om privatekonomiska frågor som sms-lån och snabba krediter. Vi anser därför att riksdagen genom ett tillkännagivande bör ge regeringen i uppdrag att utarbeta ett program för att informera ungdomar om dessa frågor. Regeringen bör även i övrigt verka för att ungdomar erhåller information om privatekonomi. Vidare bör regeringen ge Kronofogdemyndigheten, Finansinspektionen och Konsumentverket i uppdrag att se över hur utformningen av den information som lämnas till konsumenterna i samband med kreditköp kan vidareutvecklas.

Enligt vår uppfattning måste även reglerna för denna typ av korttidskrediter ändras. Konsumentkreditlagens krav på kreditprövning, på att lämna information i marknadsföringen och på skriftliga kreditavtal gäller t.ex. inte för dessa krediter. De aktuella bestämmelserna i konsumentkreditlagen är föråldrade och inte anpassade till de senaste årens teknikutveckling. Konsumentombudsmannen har föreslagit att de ovan nämnda undantagen i konsumentkreditlagen bör tas bort.

Våren 2008 antogs ett nytt konsumentkreditdirektiv. Justitieministern har uppgett att frågan om särskild lagstiftning för sms-lånen ska behandlas inom ramen för det arbete som pågår inom Justitiedepartementet med att genomföra direktivet i svensk rätt och att det kommer att läggas fram en promemoria med ett förslag till ny konsumentkreditlag. Ministern uppgav i en interpellationsdebatt i december 2008 att arbetet var inriktat på att promemorian skulle vara klar i början av 2009. Nu förklarar ministern att en promemoria ska remitteras mot slutet av året och att en proposition kan förväntas under våren 2010. Vi anser att det är mycket beklagligt att den borgerliga regeringen, trots att sms-låneskuldena fortsätter att öka och med tanke på sms-lånens mycket allvarliga konsekvenser, på detta sätt drar frågan om lagstiftningsåtgärder i långbänk.

Om inget görs snarast kommer allt fler att hamna i skuldfällan. Mot denna bakgrund anser vi, liksom Konsumentombudsmannen, att regeringen utan ytterligare dröjsmål måste återkomma till riksdagen med lagförslag som innebär att undantagen i konsumentkreditlagen när det gäller kraven på kreditprövning, information och skriftliga avtal tas bort. Lagförslagen bör också, enligt vår mening, omfatta regler om kraftigare sanktioner mot de kreditföretag som inte uppfyller kravet på kreditprövning och om en betänketid för konsumenten vid bl.a. sms-lån.

Vad som anförts ovan bör riksdagen, med bifall till motionerna C481 yrkande 6, C482 yrkande 2 och C492 yrkande 6 samt med delvis bifall till motionerna C206 yrkande 2, C208, C220, C227, C231, C237, C241, C249, C251, C264, C276 yrkande 11, C298, C339, C345, C399, C428, C443, C455, C475 och C482 yrkandena 1 och 4 som sin mening tillkännage för regeringen.

Särskilda yttranden

1. Sms-lån m.m., punkt 9 (v)

Egon Frid (v) anför:

Vänsterpartiet har i motion C276 yrkande 11 begärt att regeringen snarast lägger fram förslag till lagstiftning som innebär att sms-lån och andra snabb-lån förbjuds. Jag har emellertid i detta ärende slutligen stannat vid att ställa mig bakom en med Socialdemokraterna och Miljöpartiet gemensam reservation som innebär ett tillkännagivande om att regeringen omgående måste återkomma till riksdagen med lagförslag som bl.a. innebär att undantagen i konsumentkreditlagen när det gäller kraven på kreditprövning, information och skriftliga avtal tas bort. Det är angeläget att dessa föreslagna ändringar i konsumentkreditlagen genomförs så att sms-lån och andra snabb-lån i praktiken blir otillåtna.

2. Motionsförslag som bereds förenklat, punkt 10 (s, v, mp)

Carina Moberg (s), Johan Lövstrand (s), Christina Oskarsson (s), Hillevi Larsson (s), Gunnar Sandberg (s), Egon Frid (v), Eva Sonidsson (s) och Jan Lindholm (mp) anför:

Utskottet har efter förenklad motionsberedning avstyrkt vissa motionsförslag. Förslagen rör införande av konsumentbalk, obeställd reklam och telefonförsäljning, fakturaskojeri, reklam riktad till barn, lagstiftning mot könsdiskriminerande reklam, prisinformation, korrekt datumangivelse på räkningar m.m., avtalsvillkor mellan näringsidkare samt energimärkning och etisk märkning. Då det gäller dessa förslag hänvisar vi till de senaste ställningstaganden som gjorts av företrädare för våra respektive partier i motsvarande frågor i betänkandena 2006/07:CU12, 2007/08:CU9, 2007/08:21 och 2008/09:CU35, i förekommande fall ihop med företrädare för andra partier. Vi vidhåller de synpunkter som förts fram men avstår från att på nytt ge uttryck för avvikande uppfattningar i en reservation.

BILAGA

Förteckning över behandlade förslag

Motioner från allmänna motionstiden hösten 2009

2009/10:Sk210 av Marie Engström m.fl. (v):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om åtgärder för att komma till rätta med annons- och fakturaskojare.

2009/10:Ju381 av Esabelle Dingizian m.fl. (mp):

42. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att införa förbud mot könsdiskriminerande reklam.

2009/10:C202 av Rolf K Nilsson (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om förändringar i 36 § konsumentköplagen (1990:932), tidpunkten för betalningen.

2009/10:C206 av Magdalena Andersson (m):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ett gemensamt konsumentskydd inom EU.

2009/10:C208 av Christin Hagberg och Anders Karlsson (båda s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över konsumentkreditlagen för att förhindra sms-lånen.

2009/10:C213 av Gunvor G Ericson m.fl. (mp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att återkomma med lagförslag om reglering av försäljning av laserpekare.

2009/10:C220 av Rolf Gunnarsson (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om sms-lån.

2009/10:C227 av Agneta Lundberg och Susanne Eberstein (båda s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om kreditgivaransvar.

2009/10:C231 av Christer Engelhardt (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om sms-lån.

2009/10:C237 av Christina Axelsson och Anneli Särnblad (båda s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av att lagreglera korttidskrediter.

2009/10:C241 av Ann-Christin Ahlberg (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en översyn av sms-lån.

2009/10:C245 av Jasenko Omanovic och Susanne Eberstein (båda s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om skriftliga avtal vid telefonförsäljning.

2009/10:C249 av Catharina Bråkenhielm (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om villkor vid lån via mobiltelefon.

2009/10:C251 av Carin Runeson m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en översyn av sms-lån.

2009/10:C264 av Monica Green (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att kreditinstitut inte ska kunna gå till kronofogden för att driva in en skuld om de inte har tagit kreditupplysning på kunden.

2009/10:C276 av Egon Frid m.fl. (v):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att tillsätta en utredning i syfte att se över möjligheterna att begränsa direktreklamen.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att tillsätta en utredning av marknadsföringslagen i syfte att hindra oseriösa försäljningsmetoder.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utreda möjligheten att införa en regel i marknadsföringslagen som ålägger näringsidkare att beakta barns allmänna utsatthet i kommersiella sammanhang.

4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör ge en lämplig myndighet i uppdrag att fortlöpande följa upp reklam som riktar sig till barn samt att övervaka att lagar och riktlinjer följs vid marknadsföring som riktar sig till barn.
5. Riksdagen begär att regeringen lägger fram förslag till lagstiftning om förbud mot könsdiskriminerande reklam, i enlighet med utredningens förslag i SOU 2008:5 Könsdiskriminerande reklam – kränkande utformning av kommersiella meddelanden.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att uppdra åt Konsumentombudsmannen att göra en kartläggning av den könsdiskriminerande reklamens utveckling och omfattning samt utforma råd och sprida information om könsdiskriminerande reklam.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Regeringskansliet vid beredningen av betänkandet SOU 2002:30 Märkvärdig jämställdhet bör beakta möjligheten till en jämställdhets- eller kvalitetsmärkning som tar sikte på att begränsa könsdiskriminerande reklam.
11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen snarast bör lägga fram förslag till lagändring som innebär att sms-lån och andra snabbblån förbjuds samt att kreditprövning ska göras för alla lån.

2009/10:C286 av Christer Winbäck (fp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om resenärers rätt till hemtransport vid flygbolagskonkurser.

2009/10:C287 av Christer Winbäck (fp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om stöd till konsumenter som under längre tid råkat ut för underdebitering av tjänster.

2009/10:C288 av Christer Winbäck (fp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om tydligare villkor vid försäljning.

2009/10:C296 av Finn Bengtsson och Karin Granbom Ellison (m, fp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en översyn av möjligheterna att skärpa lagstiftningen för att bekämpa bluffakturor.

2009/10:C298 av Sofia Larsen och Annie Johansson (båda c):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att skyndsamt vidta åtgärder för att minska skuldsättning genom s.k. sms-lån.

2009/10:C299 av Nina Larsson (fp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utreda ett införande av en enhetlig energimärkning av apparater i hem och på arbetsplatser.

2009/10:C302 av Ulf Holm m.fl. (mp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av att samla all konsumentlagstiftning i en gemensam konsumentbalk.

2009/10:C303 av Karin Svensson Smith m.fl. (mp):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör ställa krav på att information om klimatpåverkan ska finnas på bokningsbekräftelsen vid köp av flygresor.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att information om flygresans klimatskadliga effekt ska vara ett krav för att få göra reklam för flygresor.

2009/10:C313 av Lars Lilja och Helén Pettersson i Umeå (båda s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om oskäligen uppsägningstider.

2009/10:C320 av Björn Leivik (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om lagstiftningen om telefonförsäljning.

2009/10:C324 av Betty Malmberg (m):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att ångerrätt ska gälla vid gatuförsäljning.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige ska lagstifta om att ångerrätt ska gälla också vid gatuförsäljning.

2009/10:C326 av Ameer Sachet (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om kontokortsbedrägerier.

2009/10:C327 av Ameer Sachet (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om åtgärder mot bluffakturor.

2009/10:C337 av Lage Rahm och Mats Pertoft (båda mp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att de som säljer låsta mobiltelefoner även ska sälja dessa olåsta.

2009/10:C339 av Hans Olsson m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att genomföra de lagändringar som är nödvändiga för att skärpa reglerna kring sms-lån och liknande verksamhet.

2009/10:C345 av Emma Henriksson och Lars-Axel Nordell (båda kd):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en översyn av konsumentkreditlagen.

2009/10:C352 av Christer Winbäck (fp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ångerrätt vid gatuförsäljning.

2009/10:C353 av Christer Winbäck (fp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om redovisning av alla kostnader vid köp av flygresor.

2009/10:C354 av Christer Winbäck (fp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om tydligare prissättning vid försäljning av mobiltelefonabonnemang.

2009/10:C355 av Christer Winbäck (fp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om Nixregistret.

2009/10:C356 av Christer Winbäck (fp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om tydligare jämförpriser.

2009/10:C382 av Andreas Norlén (m):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av en ångerrätt för näringsidkare vid distansavtal.

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av ett förtydligande av tillämpningsområdet för 36 § lagen (1915:218) om avtal och andra rättshandlingar på förmögenhetsrättens område.

2009/10:C391 av Lars-Arne Staxäng och Annicka Engblom (båda m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om företag som ställer ut falska fakturor till privatpersoner och företag.

2009/10:C399 av Eva Flyborg (fp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om sms-lån med varningstext.

2009/10:C410 av Carina Adolfsson Elgestam m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om reklam som riktas till barn.

2009/10:C428 av Thomas Bodström (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om problemet med korta krediter på mobil eller Internet.

2009/10:C440 av Gunvor G Ericson m.fl. (mp):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Konsumentverket tillsammans med Livsmedelsverket bör få ett tillsynsansvar när det gäller hälsoaspekten i reklam om mat riktad till barn.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att all lagstiftning som berör företag bör utvecklas så att den så långt möjligt motiverar företagen att ta större ansvar för att i sin marknadsföring uppmuntra barn till hälsosamma matvanor.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att det behövs tydligare regler för hur man skiljer annonser från redaktionellt material.

2009/10:C443 av Gunilla Carlsson i Hisings Backa m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om krav på att den effektiva räntan ska anges och att kreditprövning ska utföras vid korttidslån.

2009/10:C455 av Ulf Holm och Mikaela Valtersson (båda mp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om sms-lån.

2009/10:C475 av Jan-Olof Larsson m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att skärpa lagstiftningen för sms-lån.

2009/10:C481 av Carina Moberg m.fl. (s):

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över regelverket för att skydda barn från stark reklamexponering.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att ge Konsumentverket i uppdrag att fortlöpande följa upp reklam för mat som riktar sig till barn.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att införa en ny lagstiftning som förhindrar att evenemangsbiljetter säljs vidare till överpriser.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att uppdraga åt berörda myndigheter att se över hur utformningen av informationen till konsumenter i samband med kreditköp kan vidareutvecklas.

2009/10:C482 av Carina Moberg m.fl. (s):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om skärpt kreditprövning för snabblån, såsom sms-lån.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om information till ungdomar om privatekonomiska frågor, såsom sms-lån och snabba krediter.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om betänketid för konsumenten.

2009/10:C492 av Carina Moberg m.fl. (s):

6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av utbildning i privatekonomi för unga.

2009/10:C498 av Karin Svensson Smith (mp):

1. Riksdagen begär att regeringen lägger fram ett förslag till mål för andelen rättvisemärkt av den totala konsumtionen av importerade varor samt en strategi för hur målet ska nås.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Konsumentverket bör få i uppdrag att hantera frågan om att anpassa handeln till etiska och rättvisa kriterier.